EESTI TEADUSTE AKADEEMIA

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA

HARIDUSKOMISJONI KOOSOLEK

Koosoleku protokoll nr 1/2026 (9)

Toimumise aeg: 27.04.2026

Toimumise koht: teaduste akadeemia eestseisuse tuba ja zoom

Juhatas akadeemik Jakob Kübarsepp

Kokkuvõtte koostasid: Piret Suurväli, Terje Tuisk

KAVA

14.00–14.05	**Avasõnad ja sissejuhatus teemasse** Komisjoni esimees, akadeemik Jakob Kübarsepp
14.05–15.15	**Peateema:** **Haridusvaldkonna väljakutsed tööandjate vaates**
	Ettekanne:
14.05–14.25	Eesti tööandjate keskliidu (ETKL) nägemus haridusvaldkonna väljakutsetest. **Raul Aron** (ETKL majanduse ja hariduse valdkonnajuht), **Veljo Konnimois** (ETKL haridusrühma juht)).
15.05–15.15	Küsimused ja arutelu
15.15–15.30	*Kohvipaus*
15.30–16.30	**Jätkuteema varasemast:** **Üldhariduskooli uus õppekava**
	Ettekanne:
15.30–16.00	Üld- ja kutsehariduse riikliku õppekava üldosa **Rain Mikser** (HTM töörühma juht, Tartu Ülikool), **Ülle Matsin**, **Helen Köhler** HTM
16.00–16.30	**Arutelu**
16.30–17.00	**Kokkuvõte ja edasised plaanid**

PROTOKOLL

Koosolelul osalesid:
Komisjoni liikmed Jakob Kübarsepp (komisjoni esimees), Margus Pedaste (komisjoni aseesimees), Olav Aarna, Eve Eisenschmidt, Birute Klaas-Lang, Äli Leijen, Rain Mikser, Katrin Niglas, Miia Rannikmäe, Priit Reiska, Marek Tamm, Ain Tõnisson, Urmo Uiboleht, Krista Saadoja.
Külalisena Raul Aron, Veljo Konnimois (ETKL), Ülle Matsin, Helen Köler (Haridus- ja Teadusministeerium).
Koosolekul ei osalenud komisjoni liikmed Larisa Jõgi, Krista Loogma, Peeter Sipelgas, Krista Uibu.

Peateema: Haridusvaldkonna väljakutsed tööandjate vaates
Koosolekul andsid teemast ülevaate **Veljo Konnimois** (ETKL haridusrühma juht) ja **Raul Aron** (ETKL majanduse ja hariduse valdkonnajuht) (vt slaidid).

Kokkuvõte:

1. **Demograafia ja tootlikkus**

    - Tööealiste arv Eestis väheneb, ülalpeetavate arv kasvab; hõivemäär on juba ELi kõrgemate seas.
    - Majanduskasvu peamine hoob on tööjõu tootlikkuse kasv, mitte hõive suurendamine.
    - Eesti tööjõu tootlikkus jääb ELi keskmisest maha ja viimastel aastatel on vahe suurenemas.

2. **Oskustööjõu nappus**

    - Kvalifitseeritud tööjõu puudus on pikka aega olnud suurim majanduskasvu takistus.
    - Puudus mõjutab ka innovatiivseid ja arendustegevust tegevaid ettevõtteid.
    - Automatiseerimine ja digitaliseerimine eeldavad oskusi, mida tööturul napib.

3. **Haridussüsteemi vastavus tööturu vajadustele**

    - Õppekavade arendamine ei ole piisavalt paindlik ega kiire.
    - OSKA prognoosid kajastavad tööandjate reaalset tööjõu ja oskuste vajadust, kuid ei jõua piisaval määral koolituspakkumisse ja õppekavadesse.
    - Inseneride ja tehniliste spetsialistide järelkasv ei ole piisav.

4. **Üld-, kutse- ja kõrghariduse probleemid**

    - Üldhariduses pööratakse vähe tähelepanu praktilistele ja tehnoloogilistele oskustele.
    - Kutseharidus on alahinnatud ja nõrgalt lõimitud karjäärinõustamisse.
    - Hariduskulud on kiiresti kasvanud, kuid Eesti ei ole suutnud saavutada sellele vastavat majanduslik mõju ~~ei vasta panusele~~.

5. **Rahastus ja võimalikud lahendused**

- On tungiv vajadus diferentseeritud kõrghariduse rahastuse järele (vastavalt tööturu vajadustele).
- Tudengite omaosalus on mitmel erialal juba praegu märkimisväärne.
- Välisüliõpilaste suurem kaasamine võiks parandada nii hariduse rahastust kui ka tööjõupakkumist.

6. **Tehisintellekt ja digitaliseerimine**

- Tehisintellekti mõju tööturule kasvab ja muudab ametite struktuuri.
- Haridussüsteem peab kiiremini reageerima uutele vajadustele oskuste osas.
- Digitaalsete õppevahendite kasutus on alahinnatud ja vähene.

Ettekandja kokkuvõttev järeldus:
Haridussüsteemi peamine väljakutse on paremini vastata tööturu ja majanduse muutuvatele vajadustele. Vajalikud on süsteemsed muudatused hariduse sisu, rahastuse ja juhtimise tasandil, et tagada tootlikkuse kasv, oskustööjõu järelkasv ja Eesti majanduse konkurentsivõime.

Järgnevas arutelus:

- rõhutati vajadust kujundada **inseneri- ja tehnoloogiahariduse arendamist pikaajaliselt ja süsteemselt**, mitte projektipõhiselt;
- toodi esile, et huvi-, **üld-, kutse- ja kõrgharidus peavad olema paremini lõimitud**, sh võiks kokkupuude tööeluga olla varasem - juba põhikooli ja gümnaasiumi astmes;
- arutati **kõrghariduse rahastusmudelit**; osaliselt tasulise õppe ning diferentseeritud rahastuse osas väljendusid komisjonis eriarvamused;
- leiti, et **matemaatikal ja reaalainetel** on keskne roll edasistes haridus- ja karjäärivalikutes ning vajalik on suurem diferentseeritus;
- toetati seisukohta, et **tööstuse ja koolide koostööd ning karjäärinõustamist** tuleb tugevdada, eriti tehnoloogia- ja inseneeriavaldkonnas;
- märgiti, et **oskuste prognoosimine** peab arvestama kiireid muutusi (sh tehisintellekti mõju) ning olema senisest paindlikum;

Arutelu tulemusena avaldati komisjoni ja ETKL ühisarvamus

Jätkuteema varasemast: Üldhariduskooli uus õppekava

Ettekandega esines **Rain Mikser**, HTM töörühma juht (Tartu Ülikool). Teemat kommenteerisid Ülle Matsin ja Helen Köhler Haridus- ja tTeadusministeeriumist.

Rain Mikseri ettekandes (vt slaidid)

- tutvustati **üld- ja kutsehariduse riikliku õppekava üldosa arendamise protsessi**, mida veab haridusteadlastest koosnev töörühm; üldosa valmimise sihttähtajaks on 2026. aasta lõpp, rakendumine kavandatud järk-järgult kuni 2035. aastani.
- rõhutati, et õppekava üldosa on **ühiskondlik kokkulepe**, mis peab tasakaalustama teaduspõhisuse, poliitilised valikud ja praktilise rakendatavuse.

Arutelus tõstatati küsimus **ressursside piisavusest**, sh personaalse õpitee, kaasava hariduse, eestikeelsele haridusele ülemineku ja muude reformide koosmõjust ning vajadusest prioriseerida eesmärke.

Leiti, et senine õppekava on muutunud **liialt killustatuks**; arutati võimalust vähendada läbivate teemade arvu ning suurendada lõimitust ja selgust.

Toodi esile vajadus **suurema paindlikkuse järele tunnijaotusplaani osas**, keskendudes enam õpiväljunditele, mitte ajakulule.

Arutati **tehisintellekti võimalikku mõju hariduse eesmärkidele**, tõdedes, et mõju ei piirdu metoodikaga, vaid võib muuta ka õpetatava sisu ja hariduse tähenduse.

Rõhutati, et **eestikeelsele haridusele üleminekul** tuleb arvestada õppijate mitmekeelsuse ja -kultuurilise taustaga, sidudes kultuuripädevused kodaniku- ja väärtuspädevustega.

Kokkuvõte ja edasised plaanid

Koosoleku lõpus lepiti kokku, et **järgmiste kohtumiste teemadena** kaalutakse

- tehisintellekti rolli hariduses
- haridusliku kihistumise küsimust.

Järgmine koosolek toimub 2. novembril Eesti Teaduste Akadeemias.